NN 66/2021 (16.6.2021.), Odluka i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-4795/2020 od 5. svibnja 2021.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

1285

Ustavni sud Republike Hrvatske, u Prvom vijeću za odlučivanje o ustavnim tužbama, u sastavu sudac Branko Brkić, predsjednik Vijeća, te suci Andrej Abramović, Mario Jelušić, Lovorka Kušan, Josip Leko i Goran Selanec, članovi Vijeća, u postupku koji je ustavnom tužbom pokrenuo Josip Šernhorst iz Zagreba, kojeg zastupa Marko Anić, odvjetnik u Zagrebu, na sjednici održanoj 5. svibnja 2021. jednoglasno je donio

ODLUKU

I. Ustavna tužba se djelomično usvaja u odnosu na prigovor zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku zajamčenog člankom 29. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.).

II. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Središnja služba, dužan je donijeti rješenje u predmetu koji se vodi pred tim tijelom pod oznakom klasa: UP/II 140-02/18-01/03172608429, ur. broj: 341-99-05/3-18-003490 u najkraćem mogućem roku, ali ne duljem od 60 (šezdeset) dana računajući od prvog idućeg dana nakon objave ove odluke u »Narodnim novinama«.

III. Na temelju članka 63. stavka 3. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst), podnositelju ustavne tužbe Josipu Šernhorstu, Froudeova 3, 10020 Zagreb, OIB: 37088409374, određuje se primjerena naknada zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku, zajamčenog člankom 29. stavkom 1. Ustava u iznosu od 15.200,00 kuna.

IV. Naknada iz točke III. izreke ove odluke bit će isplaćena iz državnog proračuna u roku od 3 (tri) mjeseca od dana podnošenja zahtjeva podnositelja Ministarstvu pravosuđa i uprave Republike Hrvatske za njezinu isplatu.

V. Ova odluka objavit će se u »Narodnim novinama«.

i

RJEŠENJE

I. U preostalom dijelu ustavna tužba se odbacuje.

II. Ovo rješenje objavit će se u »Narodnim novinama«.

Obrazloženje

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Ustavnu tužbu podnio je 20. listopada 2020. Josip Šernhorst iz Zagreba (u daljnjem tekstu: podnositelj), kojeg u ustavnosudskom postupku zastupa Marko Anić, odvjetnik u Zagrebu.

Ustavna tužba podnesena je u povodu presude Visokog upravnog suda Republike Hrvatske broj: Usž-735/20-2 od 19. svibnja 2020. (u daljnjem tekstu: drugostupanjska presuda) i presude Upravnog suda u Zagrebu broj: Usl-621/19-22 od 22. studenoga 2019. (u daljnjem tekstu: prvostupanjska presuda).

1.1. Drugostupanjskom presudom odbijena je žalba podnositelja (tužitelja u upravnom sporu) i potvrđena je prvostupanjska presuda, kojom je poništeno rješenje Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (u daljnjem tekstu: HZMO), Središnje službe klasa: UP/II 140-02/18-01/03172608429, ur. broj: 341-99-05/3-18-003490 od 4. veljače 2019. (u daljnjem tekstu: drugostupanjsko rješenje) i naloženo je HZMO-u da u roku od 60 (šezdeset) dana donese novo rješenje u povodu žalbe kojom je podnositelj pobijao rješenje HZMO-a, Područne službe u Zagrebu klasa: UP/I 40-02/16-01/OB, ur. broj: 341-25-05/3-16-88448, broj: 158074 od 11. studenoga 2016.

Navedenim prvostupanjskim rješenjem podnositelju kao hrvatskom branitelju – dragovoljcu iz Domovinskog rata priznato je pravo na starosnu mirovinu počevši od 26. listopada 2011. u iznosu od 3.967,50 kuna (iznos koji je usklađivan sukladno mjerodavnim propisima).

2. Podnositelj u ustavnoj tužbi prigovara da su mu osporenim presudama povrijeđena prava zajamčena člankom 19. stavkom 2. i člankom 29. stavkom 1. Ustava.

U ustavnoj tužbi ističe i da mu je zbog dugotrajnosti postupka vođenog pred upravnim tijelima i nadležnim upravnim sudovima povrijeđeno ustavno pravo na suđenje u razumnom roku zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava.

2.1. Za potrebe ustavnosudskog postupka pribavljen je spis Upravnog suda u Zagrebu broj: Usl-621/19 (ranije brojevi: Usl-3749/12 i Usl-382/17).

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI SLUČAJA

3. Predmet spora u postupku koji je neposredno prethodio ustavnosudskom postupku je visina priznate starosne mirovine podnositelju. Rješenjem HZMO-a, Područne službe u Zagrebu klasa: 140-02/11-01/OB, ur. broj: 341-25-05/3-11-104325, broj: 158074 od 15. lipnja 2012. (u daljnjem tekstu: prvostupanjsko rješenje HZMO-a/lipanj 2012.) podnositelju je kao hrvatskom branitelju – dragovoljcu iz Domovinskog rata počevši od 26. listopada 2011. priznato pravo na starosnu mirovinu u iznosu od 3.967,50 kuna mjesečno.

Protiv navedenog rješenja podnositelj je 19. srpnja 2012. podnio žalbu koja je odbijena rješenjem HZMO-a, Središnje službe klasa: 140-02712-02/03172608429, ur. broj: 341-99-05/3-12/9280 od 19. listopada 2012.

3.1. U povodu drugostupanjskog rješenja HZMO-a podnositelj je tužbom podnesenom 20. studenoga 2012. pokrenuo (prvi) upravni spor kod Upravnog suda u Zagrebu pod brojem Usl-3749/12.

Prvo ročište održano je 28. kolovoza 2013. na kojem je odbijen dokazni prijedlog podnositelja da se sasluša kao stranka i riješeno je da će daljnja odluka suda uslijediti pisanim putem. Sljedeće ročište (drugo u postupku) održano je 9. ožujka 2016., uz ponovnu odgodu radi prikupljanja dokumentacije koja je ocijenjena potrebnom.

Rješenjem broj: UsI-3749/12-22 od 9. ožujka 2016. Upravni sud u Zagrebu od Porezne uprave Zagreb, Ispostave Novi Zagreb, zatražio je na uvid (već od ranije u postupku) traženu dokumentaciju. Dopisom od 16. ožujka 2016. u spis predmeta priložena je tražena dokumentacija, u vezi koje se podnositelj očitovao podneskom od 3. svibnja 2016.

Novo ročište (treće u postupku) održano je 1. lipnja 2016., zaključeno je raspravljanje i na ročištu održanom 8. lipnja 2016. Upravni sud u Zagrebu presudom broj: Usl-3749/12-32 poništio je osporavano rješenje HZMO-a i predmet vratio tom tijelu da u roku od 60 (šezdeset) dana donese novu odluku o žalbi podnositelja.

4. Postupajući po uputi iz navedene presude Upravnog suda u Zagrebu broj: Usl-3749/12-32 od 8. lipnja 2016., Središnja služba HZMO-a donijela je 13. siječnja 2017. rješenje klasa: UP/II 140-02/16-02, ur. broj: 341-99-05/3-16/10121 kojim je ponovno odbijena žalba podnositelja podnesena u povodu prvostupanjskog rješenja HZMO-a/lipanj 2012.

Podnositelj je Upravnom sudu u Zagrebu (ponovno) 6. veljače 2017. podnio tužbu kojom je osporio zakonitost drugostupanjskog rješenja HZMO-a od 13. siječnja 2017. Postupak se vodio pod novim brojem UsI-382/17.

Podneskom uloženim u spis od 24. ožujka 2017. podnositelj je ukazao da se upravni spor kod istog nadležnog upravnog suda vodi »po drugi puta o istoj upravnoj stvari« zbog čega moli »postupati žurno te donijeti odluku u razumnom roku i bez odugovlačenja, što bi bilo u skladu s načelom učinkovitosti (čl. 8. ZUS-a) i načelom pravičnog suđenja (čl. 29. st. 1. Ustava)«. Podneskom od 14. studenoga 2017. podnositelj kao tužitelj još jednom je požurio zakazivanje rasprave te navodi da »upravni spor u istoj pravnoj stvari – ostvarivanje mirovine – traje već punih 5 godina, što se protivi obvezi suđenja u razumnom roku«.

4.1. Podnositelj se 31. siječnja 2018. obratio predsjednici Upravnog suda u Zagrebu sa zahtjevom za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku, a u kojem je prigovorio da postupku »predmetnog upravnog spora još nije zakazano niti jedno ročište iako je isticao potrebu za žurno postupanje i donošenje odluke u razumnom roku, pozivajući se i na načelo učinkovitosti upravnog spora (članak 8. ZUS-a) i načelo pravičnog suđenja (članak 29. st. 1. Ustava)«.

Rješenjem Ureda predsjednice Upravnog suda u Zagrebu broj: Su-Uzp I-2/18-3 od 12. veljače 2018. zahtjev podnositelja za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku je usvojen te je određen rok od 6 (šest) mjeseci za donošenje odluke u postupku vođenom kod tog suda pod brojem Usl-382/17.

Ročište (prvo u postupku) je održano 14. ožujka 2018., podnositelj je saslušan kao tužitelj te je određen rok od dvadeset dana tuženiku da se očituje na podnesak podnositelja uložen u spis 2. ožujka 2018. Novo ročište (drugo u postupku) određeno je za 18. travnja 2018., zaključeno je raspravljanje i na ročištu održanom 25. travnja 2018. Upravni sud u Zagrebu presudom broj: Usl-382/17-14 iznova je poništio drugostupanjsko rješenje HZMO-a doneseno 13. siječnja 2017. te predmet vratio tom tijelu da u roku od 60 (šezdeset) dana donese novu odluku o žalbi podnositelja izjavljenoj u povodu prvostupanjskog rješenja HZMO-a/lipanj 2012.

4.2. Protiv presude Upravnog suda u Zagrebu broj: Usl-382/17-14 od 25. travnja 2018. tuženi HZMO 30. svibnja 2018. podnio je žalbu o kojoj se podnositelj očitovao 14. lipnja 2018.

Visoki upravni sud presudom broj: Usž-2980/18-2 od 9. kolovoza 2018. odbio je žalbu HZMO-a i potvrdio presudu Upravnog suda u Zagrebu.

5. Postupajući po uputi iz navedene presude Upravnog suda u Zagrebu broj: Usl-382/17-14 od 25. travnja 2018., Središnja služba HZMO-a donijela je 4. veljače 2019. rješenje klasa: UP/II 140-02/18-01/03172608429, ur. broj: 341-99-05/3-18-003490 kojim je ponovno odbijena žalba podnositelja podnesena u povodu prvostupanjskog rješenja HZMO-a/lipanj 2012.

Podnositelj je Upravnom sudu u Zagrebu (još jednom) 26. veljače 2019. podnio tužbu kojom je osporio zakonitost drugostupanjskog rješenja HZMO-a od 4. veljače 2019. Postupak se vodio pod novim brojem UsI-621/19.

5.1. Podnositelj se 14. svibnja 2019. ponovno obratio predsjednici Upravnog suda u Zagrebu (drugim) zahtjevom za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku, a u kojem zahtjevu je u bitnom ponovio prigovore iz prvog podnesenog zahtjeva (v. t. 4.1. obrazloženja ove odluke). Ujedno je naznačio i da se sada radi o »trećoj tužbi povodom iste upravne stvari, time i trećem upravnom sporu kod istog nadležnog upravnog suda«.

Rješenjem Ureda predsjednice Upravnog suda u Zagrebu broj: Su-Uzp I-13/19-3 od 24. svibnja 2019. usvojen je zahtjev podnositelja za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku i određen je rok od 6 (šest) mjeseci za donošenje odluke u postupku vođenom kod tog suda pod brojem Usl-621/19.

5.2. Određeno je (prvo) ročište 17. srpnja 2019. na kojem je odlučeno provesti vještačenje po vještaku aktuarske, odnosno financijske struke. Rješenje kojim je utvrđen zadatak vještačenja i naložena podnositelju uplata predujma troškova vještačenja doneseno je 26. srpnja 2019., a izvješće vještaka u spis predmeta uloženo je 6. studenoga 2019.

Drugo ročište održano je 21. studenoga 2019., odbijen je prijedlog podnositelja za dopunu provedenog vještačenja, zaključeno je raspravljanje i na ročištu 22. studenoga 2019. Upravni sud u Zagrebu donio je presudu broj: Usl-621/19-22 kojom je poništeno rješenje HZMO-a od 4. veljače 2019. i naloženo HZMO-a da u roku od 60 (šezdeset) dana donese novo rješenje o žalbi tužitelja izjavljenoj u povodu prvostupanjskog rješenja HZMO-a/lipanj 2012.

U obrazloženju je navedeno:

»... osporavano rješenje doneseno je u ponovljenom postupku nakon presude ovog suda poslovni broj: Usl-382/17-15 od 25. travnja 2018., koja je potvrđena presudom Visokog upravnog suda Republike Hrvatske, poslovni broj Usž-2980/18-2 od 9. kolovoza 2018., u kojoj je Sud zaključio da osporavano rješenje nije valjano obrazloženo odnosno da nije postupljeno sukladno ranijoj presudi ovog suda poslovni broj Usl-3749/12, budući da tuženik u rješenju nije naveo razdoblja uplate doprinosa na koje se odnose i razdoblja za koja nisu plaćeni doprinosi, kao niti precizirao odredbe materijalnog i provedbenog propisa na temelju kojih je donio svoju odluku.

Naime, u ponovljenom postupku tuženik je ponovno zaključio da je pravilno brisano razdoblje od 05. svibnja 2000. do 31. srpnja 2001., a koji je dug doprinosa za mirovinsko osiguranje otpisan prema rješenju Porezne uprave od 16. svibnja 2012.

Stoga je Sud prihvatio provođenje predloženog dokaznog prijedloga financijskim vještačenjem, na okolnost utvrđenja pokrivenosti staža doprinosima za mirovinsko osiguranje, odnosno utvrđivanja iznosa koje je tužitelj i u kojem razdoblju na ime doprinosa za mirovinsko osiguranje uplaćivao te u skladu s navedenim izvršiti izračun starosne mirovine,...

... vještak je sudu dostavio izvješće kako se u spisu predmeta ne nalazi sva potrebna dokumentacija, te je istu potrebno pribaviti od Porezne uprave, da razne institucije (HZMO, ODO, MORH) ne odgovaraju na dopise i traženja vještaka, kao i da se u dokumentaciji ne nalaze podaci o plaćenim doprinosima za mirovinsko osiguranje za tužitelja za razdoblje od 01. siječnja 2003. pa do 31. prosinca 2010., a što je potrebno s obzirom na navode tužitelja, da Porezna uprava nije proknjižila preplatu Ljekarne Šernhorst d.o.o. prema zahtjevu od 12. lipnja 2003. u korist doprinosa za mirovinsko osiguranje u ukupnom iznosu od 6.518,07 kuna, kao i s obzirom na rješenje o ovrsi Porezne uprave.

Člankom 10. stavkom 1. Pravilnika o utvrđivanju staža osiguranja na temelju plaćenih doprinosa za mirovinsko osiguranje (»Narodne novine«, broj 57/11, i 154/12.) propisano je da izračun pokrivenosti staža osiguranja obavlja se na temelju dokumentacije i podataka iz evidencije Zavoda, te dokumentacije i podataka iz evidencije Ministarstva financija – Porezne uprave.

Naime, imajući u vidu činjenicu da bi iz izvješća vještaka proizlazilo, da spisu nedostaju podaci za provođenje vještačenja, konkretno podaci Ministarstva financija – Porezne uprave, te činjenicu da se tuženik prilikom donošenja rješenja isključivo poziva na podatke evidencije tuženika o uplatama doprinosa, a tužitelj je još tijekom ranijih upravnih sporova dostavio dokaze – uplatnice doprinosa za mirovinsko osiguranje od 06. srpnja 2000. za 7. i 8. mjesec 2000., te od 06. rujan 2000. za 9. i 10. mjesec 2000., i 11. i 12. mjesec 2000., dakle upravo za razdoblje za koje tuženik zaključuje da je pravilno brisano prema rješenju Porezne uprave od 16. svibnja 2012., kraj činjenice da isto dovodi u sumnju podatke evidencije tuženika o izvršenim uplatama doprinosa, sud zaključuje kako se ne može prihvatiti da su podaci spisa predmeta, koji su predstavljali osnov za donošenje rješenja, bili dostatni da bi se pravilnim mogao smatrati zaključak tuženika da je razdoblje od 05. svibnja 2000. do 31. srpnja 2001. pravilno brisano.

Naime, kraj takvog stanja stvari, budući da već iz navedenih činjenica proizlazi nezakonitost osporavanog rješenja, te imajući u vidu tužbeni zahtjev tužitelja kojim zahtijeva vraćanje predmeta na ponovni postupak tuženiku, sud je odlučio da se financijsko vještačenje neće provoditi, ocijenivši daljnje provođenje istog nesvrsishodnim. Također iz istih razloga odbio je prijedlog tuženika za pribavu podataka Odjela ekonomsko-financijskih poslova HZMO-a.